

CARMINA BURANA

(Középkori diákdalok)

TARTALOM

A VILÁG ÁLLAPOTÁRÓL
(De mundi statu)

MINTHOGY A MÉLTÓSÁG
(Postquam nobilitas)

KEZDŐDIK PEDIGLEN A PÉNZ SZENT EVANGÉLIUMA SZENT MÁRKA SZERINT
(Initium sancti evangelii secundum marcas argenti)

HANGZIK, ÍM, A MESSZE SZÁLLÓ SZÓ
(Ecce sonat in aperto)

Ó, FORTUNA
(O Fortuna)

A KIS PARASZTLEÁNYKA
(Exiit diluculo)

FÖLDÖNFUTÓ PAP VAGYOK
(Exul ego clericus)

GYÓNÁS
(Estuans intrinsecus)

FÉLRE, KÖNYVEK, DOKTRINÁK
(Omittamus studia)

PÁRÁS MÉG A LEHELET
(Sevit aure spiritus)

ÍM A SZÚZEK CSAPATA
(Ecce chorus virginum)

JÁTSZOM CECILIÁVAL
(Ludo cum Cecilia)

RÓZSA, FOGADD RÓZSÁM
(Suscipe, Flos, florem)

EGYKOR BORTÓL RÉSZEGEN
(Dum caupona verterem)

MELY CSALÓNAK NEVEZ ENGEM
(Lingua mendax et dolosa)

JÖSZTE, JÖSZTE, HA KÉRLEK
(Veni, veni, venias)

MIDŐN AZ ÉGIEK
(A globo veteri)

HOGY DIANA TISZTA SZÍN
(Dum Dianae vitrae)

Ó, KEDVES MINDENSÉGEM

(O mi dilectissima)

TRÓJA VESZTÉRŐL VALAMINT AENEASRÓL ÉS DIDÓRÓL

(Troie post excidium)

ÁMOR GAZDA MINDENEN

(Amor tenet omnia)

JÖSZTE, JÖSZTE, SZERELMESEM

(Chume, chume, geselle min)

PHOEBUS ARANY SZEKERÉN

Axe Phoebus aureo

HAJ, KESERVEK!

(Eia dolor!)

MÍG KOCSMÁBAN JÓL IDŐZÜNK

KEDVES ÉS KÍVÁNATOS

(Bacche, benevenies)

TÉLVIZEKNEK IDEJÉN

(Hiemali tempore)

BOR ÉS VÍZ VITÁJA

(De conflictu vini et aquae)

KI KOCKAVETÉSBEN

(Si quis deciorum)

MÍG KOCSMÁBAN JÓL IDŐZÜNK

(In taberna quando sumus)

A VILÁG ÁLLAPOTÁRÓL

(De mundi statu)

1

Arculatát a világ
sokszor váltogatta,
s rendezett állapota
gyakran lehanyatla,
bévül rendezetlen a
rendje és alakja,
névleg áll, ám pusztító
rontás esett rajta.

2

Változik a régi sor,
ó erkölcsök vesznek,
újak nőnek helyükön,
mind kegyetlenebbek;
ki-ki maga barátja,
társért bárhogy esdek;
nem Saturnust áld a föld,
de Plutustól retteg.

3

Bíztunk, talán valaki
mégis fennmaradhat
veszendő világ ügyét
megtartó igaznak,
ki a bőségszaruból
ajándékot adhat,
mert nemcsak a neve dús,
de valóban gazdag.

4

Ezt a ritka madarat
eddig sose láttam,
ritkább, mint Főnix-madár,
a gím tavasz-tájban.
Őt kerestem én, keresd
most te, boldog társam,
nevére - Chimera ő -
közben rátaláltam.

5

Bizony inog e világ,
semmi meg nem tartja,
fut, hanyatlik, omladoz,
ki segíthet rajta?
Bőkezűség útjait
senki sem koptatja,
kiveszett a gazdagok
jótét indulatja.

6

Egy fajtát látom csak én
a bőkezűségnek,
melyben ti vagytok, papok,
legfőképp serények.
Nem kertelnék, mondanám,
ha rám figyelnétek,
marasztalván szívesen
valamint vendéget.

7

Mondhatnátok; mit beszélsz,
végre fejtsd ki már most!
Mondom: ajándékokotok
mind Thaisnak áldoz,
kire Thermiae, Cumae
s Baiae hírt sugároz,
ki Trójára vészt hozott
s Göröghonban átkos.

8

Pőre teste kéjesen
ráfonódik arra,
szorít, simít, nedvesít
ujja, nyelve, ajka,
Venusként belülről is
csiklandva, csikarva:
imígy Thais Pamphilust
duplán is becsapja.

9

Mégis van, aki Thaist,
mint hullát, utálja,
s elkerüli, mintha rút
fenevadat látna;
s míg a ganimedesi
fiúcskát szurkálja,
ennen tüzét s gyönyörét
szapulja a szája.

10

Nincs középút itt bizony:
a papok így járnak,
hogyha nem Glycerion,
hát Porus csapáját.
De bár két jobbkezes a
mái ifju papság,
többre tartom páruul én
jobb kéznek a balját.

11

Ám a bőkezűség más
faja is kelendő;
ebből Venus mit se kap,
mindent csak a bendő.

Fordította: Garai Gábor

MINTHOGY A MÉLTÓSÁG

(Postquam nobilitas)

Minthogy a Méltóság az alantast kezdte szer	}		}
kezdte a méltóságot alantas módra lev	}	etni	}
Méltóság, mellyet derekasság már nem ir	}		}
mitsem használ, nincs, kinek az már érne par	}	ányit	}
Emberi mél	}	istenség arca-von	}
emberi mél	}	tóság kíséri erény ragyog	}
Emberi mél	}	megfékez fékevesz	}
emberi mél	}	tóság istápol szárnyaszeg	}
emberi mél	}	törvény s jog szent a szem	}
emberi mél	}	tóság csak a rosszat féli sziv	}
Méltó ember,	}	szép virtusa megnemes	}
korcs ellenben, jakit	}	virtus semmilyen se hev	}

Fordította: Szedő Dénes

KEZDŐDIK PEDIGLEN A PÉNZ SZENT EVANGÉLIUMA SZENT MÁRKA SZERINT

(Initium sancti evangelii secundum marcas argenti)

Amaz időben így szóla a pápa a rómaiakhoz:

„Midőn eljövend az ember fia, a mi fenségünk trónusához, először ezt mondjátok neki: »Barátom, mivégre jöttél?« S ha ő, ahelyett, hogy megnyitná zsebét, kitartóan kilincsel továbbra is tinálatok: vessétek ki a külső sötétség mélyeire.»

Történt pedig, hogy egy bizonyos szegény klerikus érkezett vala a pápa úr udvarába, és imígyen kiáltozott, mondván:

„Könyörüljete rajtam, legalább ti, pápai ajtónállók, mivel a szegénység ugyancsak megérintett engem. Szörnyű ínségben és nyomorúságban senyvedek, esdekelve kérlek titeket: szánjatok hát meg igen nagy bajomban, roppant szegénységemben.»

Azok azonban, hallván az ő siránkozásait, igen méltatlankodának és mondták vala:

„Barátom, vigyen csak végső romlásodba a te szegénységed! Távozz színünk elől, te sátán, mivel a pénz hatalma nincsen birtokodban. Bizony, bizony mondjuk neked: nem jutsz be a te Urad örömébe, míg meg nem szabadulsz utolsó fillérideitől is a mi tenyerünkben.»

Elmenvén tehát a szegény, eladá köpenyét és ingét és mindenét, amije csak volt vala, és odaadá azoknak árát a kardinálisoknak és az ajtónállóknak és a kamarásoknak. Azok azonban imígyen szóltanak:

„Sokan vagyunk, mit kezdjünk ennyivel?»

És kidobták vala őt a külső sötétség mélyeibe, és ő kimenvén keserves sírásra fakadt, és nem vala vigasztalása.

Történt pediglen ennek utána, hogy valamely gazdag klerikus érkezett vala a pápa udvarába. Ez pediglen kövér vala, hájas és terebélyes, aki viszálykodván megölte vala felebarátját. És méne az ajtónállókhöz, és adott nekik, és méne a kardinálisokhoz és adott nekik, és méne a kamarásokhoz és azoknak is adott vala. Azok azonban úgy gondolták vala, hogy még ennél is többet fognak kapni. A pápa úr pedig meghallván, hogy a kardinálisok és többi szolgálói mily gazdag ajándékokat kaptak vala a klerikustól, egészen belebetegedett vala, és majdnem halálát lelte. De tüstént felgyógyult vala, minekutána a gazdag klerikus válogatott aranyakat és ezüstöt küldött néki ajándékol. Ekkor pediglen a pápa úr maga köré gyűjté a kardinálisokat és mindennemű szolgáját, és mondá nekik:

„Felebarátaim, mindig ügyeljete arra, nehogy valaki üres szavakkal rászedjen benneteket. Ime példát adtam néktek: ahogy én cselekszem, ti is hasonlóképpen cselekedjete.»

Fordította: Végh György

HANGZIK, ÍM, A MESSZE SZÁLLÓ SZÓ

(Ecce sonat in aperto)

Hangzik, ím, a messze szálló
szó, a pusztában kiáltó!
Pusztában, pusztulva járunk,
s bizton várjuk már halálunk.
Mert nyakig mind bűneinkben,
bűnösök nem féljük Istent,
a keresztjéből se kérünk,
Krisztus Jézus sem vezérünk.
Jó s igaz köztünk ki volna,
s terhét Istennek ki hordja?
Hogy tovább a szót ne csűrjem:
a halál úr életünkben.
S életében nagypapoknak,
szentséget kik pénzen adnak,
székükön ha bizton ülnek,
kánonokra már fűtyülnek.
Nem hozói ők, nyuzói,
égi törvények zuzói;
és Simont köztük találod;
sokra száll miatta átok.
Jónál jobb a rossz Simonnak,
kennek? ő el nem maradhat;
ő az úr a déli részen,
roppan minden zár kezében.
Itt ad, ott meg visszakéri,
ezt elúzi, azt dicséri,
ezt kórsággal dönti ágyba,
azt bújtatja nászruhába.
Nem kap, akkor könnye csordul,
kap: kedélye vígra fordul;
már rejtőzni sem szokása,
kuszál, zagyvál egyre-másra.
Olyat ékit diadémja,
akit sujtott anatóma:
szálljon gyalázat Simonra,
kinek így nagy a hatalma!

Fordította: Csorba Győző

Ó, FORTUNA

(O Fortuna)

1

Ó, Fortuna,
mint a Luna
egyre-másra változol:
majd nagyobbodsz,
majd meg elfogysz;
hej, az élet ronda sor:
gabalyítja
s igazítja
játszva az ember fejét:
mind szegénység,
mind kevélység
olvad tőle, mint a jég.

2

Ó, cudar sors,
esztelen gyors
szeszéllyel forgó kerék!
Rút állapot,
s látszatra jobb,
foszlik, mint a bűborék.
Ködfátyolban
alattomban
könyékeztél engem is;
tréfád által
csupasz háttal
nyögöm mostan vétkeid.

3

Jószerencse
kegyes kedve
engem immár cserbehagy,
nyom a bánat
s nyavajának
kénye-kínja fojtogat.
Még ez órán
a lant húrján
dalt zendítsen ujjatok,
s a balsorson,
mely tör folyton,
vélem együtt sírjatok!

Fordította: Szedő Dénes

A KIS PARASZTLEÁNYKA

(Exiit diluculo)

1

A kis parasztleányka,
alighogy megvirrad:
nyájával a határba
szép lassan kiballag.

2

Van kicsike nyájában
kis üsző, kis bika -
kis csacsi meg bárányka,
vén bak meg kis gida.

3

Egy diák nagy komolyan
a pázsitot őrzi.
Mit csinálsz itt jó uram?
Gyere kergetőzni!

Fordította: Végh György

FÖLDÖNFUTÓ PAP VAGYOK

(Exul ego clericus)

1

Földönfutó pap vagyok, tengődés a részem,
űz és hajt a gyötirelem, vége sose léssen.

2

Tovább járnám iskolám, tanulni kívánok,
de nagyobb úr a nyomor, mint a tudományok.

3

Ruhám durva szövete vékony és avított már,
nincsen semmi melege, rostja közt a szél jár.

4

Templomba, misére én alig merek menni,
zsolozsmán és vesperán végig jelen lenni.

5

N..... uram, nagy a te erényed,
jól látod, hogy van okom kérni segítséged.

6

Csak egy példát mondhatok: Szent Mártonra kérlek,
ruházd fel porhüvelyét ennek a szegénynek,

7

és Isten majd felemel, magas mennye tárul,
jutalomként üdvödet adja koronául.

Fordította: Weöres Sándor

GYÓNÁS

(Estuans intrinsecus)

1

Háborogva, legbelül
düh és csupa szégyen,
a szívemhez így beszél,
nagy keserűségem:
könnyű anyag, szaporán
kell lebegnem, égnem,
vagyok, mint a falevél,
hányódva a szélben.

2

Mert, bár régi, jó tanács
és tisztes sajátság,
hogy a bölcs sziklán-hegyen
építi a házát,
én, bolond, olyan vagyok,
mint a víz, mely átvág
partjain, és százfelé
hömpölygeti árnját.

3

Sodródok is, ahogy a
csónak, evezőtlen,
mint madár, mely úttalan
száll a levegőben,
pattan rólam zár, bilincs,
pattan énelőttem;
egyre jobban süllyedek
a betyárfertőben.

4

Nehéz dolog énnekem
a komoly agy és szív,
de ízlik mind, amit a
tréfa méze készít;
Venus szava szent parancs,
csábít, emel, épít,
Venusé, ki nem szeret
soha gyáva férfit.

5

Az ifjúság útja a
széles út a földön;
csakúgy ragad rám a bűn,
erényem nem őrzöm;
üdvöm helyett én bíz a
gyönyörrel törődöm:
lelki halott, féltem és
ápolom a bőröm.

6

Érsek atyám, kegyes úr,
szíved megbocsásson:
jó halállal halok így,
kínját vígan állom:
a szép nőt, bár megsebez
mindenütt kívánom,
s ha test nem, hát gondolat
segít vele hálnom.

7

Győzni a természetén
majdnem lehetetlen;
lányt ha látok, tiszta hogy
maradjon a lelkem?
Ifjú vagyok, a kemény
törvényt fáj követnem,
mikor forr a könnyű vér
gyönyörvágya bennem.

8

Tűzre téve ki hiszi,
hogy épp ő nem ég meg?
Páviában szúzi hogy
maradjon a lélek?
Mint vadász, jár Venus ott,
s ő int a legénynek,
édes arca rabul ejt,
szemei igéznek.

9

Vinnék ma Hippolytust
a víg Páviába,
nem lenne Hippolytus
holnapra az árva:
Venus ágya felé tér
minden út iránya:
sok a bástya ott, de nincs
egy se Szúzi Bástya.

10

Másodszor a kártya is
nagy pont bűneimben.
De mikor az asztalon
ott hagyom az ingem,
fázó testem vad dühök
tüze fűti ingyen:
versem akkor remekel
legjobban a rímben.

11

Harmadiknak említem
a korcsmát; ezerszám
dallal rá a glóriát
akkor is csak zengd szám,
ha angyali kórus ül
a mestergerendán
és fölöttem sírja, hogy:
„Requiem aeternam.”

12

Én korcsmába akarok
meghalni, s komiszság
lenne, hogy búcsúkupám
számról leszakítsák;
vígabb lesz az angyali
dal is ott és tisztább,
hogy: „Fogadd be, kegyes ég,
ezt a jó borisszát!”

13

Gyúl a lélek mécse, csak
bor töltse, hevítse,
nektár kell, hogy a szívet
egekig röpítse,
édesebb énnem a
korcsma-kripta kincse,
mint amit vízzel kever
az érseki pince.

14

Menekül a nép elől
némelyik poéta,
sutba ül, nem kell neki
hejehuja, séta:
könyv s gond nyúvi s a magány
egyéb tartozéka,
de amit az agya szül,
mégiscsak pocsék a!

15

Nőre nem néz, éhezik
közülük sok: únja
s félve nézi, hogy zsibong
a piac s az utca;
halhatatlan művekért
vájkálnak magukba:
öli őket szorgalom,
megöli a munka.

16

Ki-ki tudja, hogy neki
mi jó, szívszerinti:
én például nem birok,
ha bőjtölök, írni;
lefőz minden siheder,
mikor nincs mit inni;
éhkopp és szomj gyász nekem,
mégpediglen síri.

17

Ki-ki tudja, hogy neki
mi lesz és mi volt jó:
ösztökélni ihletem
nekem csak a bor jó,
ámde adja aranyát
a csaplár s a hordó:
a legjobbtól lesz csak a
költő szíve forró.

18

Amilyen bort ihatok,
olyan lesz a versem,
s nem telik ki semmi jó
tőlem, míg nem ettem.
Bőjti nap nem száll a szó,
csak kényszeredetten:
ha iszom, Ovidius
elmarad mögöttem.

19

Bizony horkol ihletem
vagy nagyokat ásít,
míg hasam föl nem dagad
szinte torkig, állig;
de ha emeletemen
Bacchus úr tanyázik,
Phoebus is jön s kezdi méz-
ajkának csodáit.

20

Gyónásom a bűneim,
íme, sorra vette,
szolgáid is ezeket
vetik a szememre;
maga ellen vádat így
nem emelne egy se,
bár mulatni, úgy hiszem,
mindnek volna kedve.

21

Jelenlétében kegyes
érsek nagyuramnak,
ki az Úr szava szerint
ítél és igazgat,
vesse rám kövét, szegény
költőre, de az csak,
ki tisztának érzi a
lelkét és igaznak.

22

Magam ellen, ami csak
volt, elmondtam, íme,
és kihánytam a gonosz
mérget, mely telíte.
Borzaszt régi életem
s új út vonz, új ige:
ember arcba lát csupán,
Jupiter a szívbe.

23

Bűneimet gyűlölöm;
vágyom az erényre,
töltse be új lelkem új
szellem égi fénye.
Tiszta tejre vágyik az
újszülöttek ínye:
szívem többé ne legyen
hiúság edénye.

24

Könyörgök, Köln nagyura,
ne add ki az útam!
Irgalmazz famulusod
szívének az Úrban;
ne vesszen a vezeklő
bűnben, nyomorultan:
parancsaid követem
híven - ámen, úgy van.

25

Hódolok neked, kimélj
és ne haragudj rám;
kímél nyáját a vadak
ura is, oroszlán.
S itt, föld fejedelmei,
felém mosolyogván,
védjete, mert súlyos az
én mostani óráim!

Fordította: Szabó Lőrinc

FÉLRE, KÖNYVEK, DOKTRINÁK *(Omittamus studia)*

1

Félre, könyvek, doktrinák,
hív az édes dáridó!
kivirult az ifjuság,
szúzi csokrát szedni jó,
vénhez illik a komolyság,
neki már csak az való!
Ránk dohosul az idő
könyvek börtönében,
tréfa és csók, nóta, nő
az igazi éden!

2

A tavasznak lába kél,
és a tested gond nyüvi,
kűszöbűnkön áll a tél,
életűnkert hergeli,
vérűnk szárad, szívűnk fárad,
fogy az öröm, elmarad,
öregedő nyavalyáknak
pereputtya riogat.

Ránk dohosul az idő
könyvek börtönében,
tréfa és csók, nóta, nő
az igazi éden!

3

Éljűnk, mint az istenek:
régű tanács, bölcs tanács!
A szerelem integet,
rajta fiúk, indulás:
mozogjűnk hát a piacra,
az utcára ízibe,
viszket már a lányok talpa,
táncra cincog a zene.

Ránk dohosul az idő
könyvek börtönében,
tréfa és csók, nóta, nő
az igazi éden!

4

Ingó-bingó, karcsu szűz
akad ott száz, ezer is,
arca, szeme csupa tűz,
karja gyors és lába friss;
hej, hogy perdűl az a szőke,
az a barna hogy hajol,
a szeműk, míg néztem őket,
lelkemtől is megrabol.

Ránk dohosul az idő
könyvek börtönében,
tréfa és csók, nóta, nő
az igazi éden!

Fordította: Szabó Lőrinc

PÁRÁS MÉG A LEHELET

(Sevit aure spiritus)

1

Párás még a lehelet,
nem hajtottak még a fák sem levelet,
ligetekre néma fagy csendje fekszik.
Ám a Naptól támadozván,
„juhok” vére melegszik.
De évszakhoz igazodván
az ember ne igyekezzék
szeretni barma módján.

Hej, mennyi szép vidám napot
ád nékem, hány ajándokot
s édes órát,
drága Flórám!

2

Nem panaszlom hosszú szolgálatomat;
felveszem a zsoldomat,
élvezem jutalmamat.
Hogy igéző szemöldökkel
Flóra üdvözöl s fogad,
immár készséges lélekkel
várom boldogságomat,
buzgón forgolódván.

Hej, mennyi szép vidám napot
ád nékem, hány ajándokot
s édes órát,
drága Flórám!

3

Feladatom cseppet sem nehezelem:
míg titokban idebenn
kedvem Venusban lelem.
Flóra pőrén puha ágyon,
zsenge húsa meztelen,
keble szüzien világol,
csecsecskéi kecsesen,
jócskán duzzadozván.

Hej, mennyi szép vidám napot
ád nékem, hány ajándokot
s édes órát,
drága Flórám!

4

Zsenge keblecskéje, lám
kétfele hull,
ott rezeg az oldalán
csintalanul,
nem tiltván oktalanul,
hagyja szépen dédelgetni,
s finom kis övén alul
köldökét is felmereszti,
hasacskája domborul,
szépen dalmahodván.

Hej, mennyi szép vidám napot
ád nékem, hány ajándokot
s édes órát,
drága Flórám!

5

Jaj, ha ezt netán látná most Jupiter,
félek, rajta ugyanigy gerjedne fel,
csellel venné tőlem el,
s mint Danaét, meglocsolná
dús arany esőivel,
vagy bikaként elrabolná,
s gyakná pajzán kedviben
esmént hattyu módján.

Hej, mennyi szép vidám napot
ád nékem, hány ajándokot
s édes órát,
drága Flórám!

Fordította: Jékely Zoltán

ÍM A SZÜZEK CSAPATA *(Ecce chorus virginum)*

1

Ím a szüzek csapata
szép tavasz-időben, -
mikor a nap sugara
egyenlően röppen
mindenfele, szerte-szét,
önfeledt örömben
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!
Cypris ringat engem!
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!

2

Bíborszínű rét van ott
a virágzó völgyben,
illatos liliomok
kerítik be körben.
Rigó dala nyitja meg
a pompás hangversenyt,
vele édes éneked
fülemüle verseng.
Cypris ringat engem!
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!

3

Ez a szüzi lányserég
virágokkal ékes:
ki mondja el, milyenek,
s milyen ékességgel
ragyog Venus rejteke
nem kell többé Dido
halálának érdeme:
élet kell s az így jó.
Cypris ringat engem!
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!

4

A szerencse meggyötört
itt e szép berekben,
ámor-ijjával megöl
most e tavasz engem.
A csapatban egy leány
van: vonz a szerelme. -
Vágyakozom ez után:
bárcsak enyém lenne.
Cypris ringat engem!
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!

5

És a hölgyek csapata
ilyen kérdést tárgyal:
mi szebb: szűzek fátyola,
vagy élni a vággyal?
És Phyllisszel így itél
Flora egyetértve:
„Ó, nem lehet tiszta lány,
kit aljas vágy érne.”
Cypris ringat engem!
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!

6

Juno, Pallas, Clyope
s Venus véleménye
Flora által ér ide
- rábízta a szélre: -
„Aki tiszta lányt szeret
sokkal boldogabb az,
mint, ki nektárral mereng
vagy leánykát hervaszt.
Cypris ringat engem!
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!

7

A játékos lányserég
pöre szóra-bíró.
Jó sokáig éljenek:
döntsön jól a bíró;
szigorúság nem jogos
ott, ahol szeretnek:
remény nőjön, illatos,
a szép kedveseknek.
Cypris ringat engem!
hallom a hárs lomb-neszét:
Cypris ringat engem!

Fordította: Végh György

JÁTSZOM CECILIÁVAL

(Ludo cum Cecilia)

1

Játszom Ceciliával:
mit féltek hiába?
Zsenge korát őrzöm én
a szívembe zárva:
ne hervadjon soha el
liljom tisztasága.

2

Csak játszani akarok:
nézem, egyre nézem -
csak a kezét fogom meg:
hogy csókra igézzem -
a további titokban
maradhat egészen.

3

A virághoz nyúlni ám
igencsak veszélyes -
hagyok egyet felnőni,
amíg erős, szép lesz:
boldoggá tesz a remény,
hogyszer enyém lesz.

4

Szüzecskével játszom én -
mondj hát kedvesebbet!
Íly ifjan a szíve még
meg nem keseredhet:
és mit ád: a csókjai
méznél édesebbek!

5

Még egy istent is megejt
Ámor kötésével -
a durvát is megtöri
kemény kényszerével -
orrszarvút is fognak ám
leányöleléssel!

6

Istenek is szeretnek:
jó Jupitert Juno -
együtt nyugszik meg csak a
tenger ha haragvó -
s ettől lesz csak szelidebb
a pokolban Pluto!

7

Szüzecskékkel játszom én
a romlottól félek -
s mint a kurvák, gyűlölök
minden feleséget -
gyönyörvagyuk undorít:
ebből én nem kérek.

8

Mások bármit csinálnak,
mi csak éppen játszunk -
ami illő: csak olyan
játékokat játszunk
zsengék vagyunk mindketten
hát csak enyhén játszunk.

9

Hogy Jupiter Mercurral
az Ikreket közre
fogta s Venus Marsot a
Mérlegből kiúzta -
Bika-jegyben született
kedvesem a földre.

10

Ugyanezen csillagok
ragyogtak fölöttem,
ez még jobban hozzáköt
kedvesemhez engem -
hasonló a csillagunk,
s a tűz is szivünkben.

11

Én is csak őt szeretem,
ő meg csakis engem -
zavart senki nem tehet
e szép szerelemben -
nemhiába tündököl
csillagunk felettem.

12

Ha megnézné Cephalus,
ha látná pihenni,
a Hajnal Szép Heléna
szeretne ám lenni,
de bizony öt ilyen is
hozzá képest semmi.

13

A tolvaj Mercurius
ha látná: mily szép itt
a karomban - csúf nejét
kergetné az égig -
őt kérné meg hitvesül:
otthagyná a régít.

14

Én csak egyet szeretek,
nem vagyok magányos,
engem a szerelmesem
odahív magához, -
hogyan ilyen a csillagunk,
soha meg nem átkoz.

15

Azt hozod fel ellene:
más is eped érte,
de mint egyszer mondtam én,
így is van értéke:
mindjárt ki is mondom én,
hogyan mi a miértje.

16

Ez a szó, hogy „szeretek”
az ígék közt tárgyias;
de szenvedned kell azért,
hogyan tárgyadra ráhass,
cselekvővé nélküle
soha nem is válhatsz.

17

Akit illet, tudja meg:
hogyan május volt éppen,
mikor a szűz megesett
édes szenvedésben, -
hasonló jó vár reánk,
fiúk, ma, úgy vélem!

Fordította: Végh György

RÓZSA, FOGADD RÓZSÁM

(Suscipe, Flos, florem)

Rózsa, fogadd rózsám: szerelem nyit a rózsafa ágán!
Bennem e rózsáért sorvasztó szívbeli vágy ég.
Rózsámat, hamvas Rózsácskám, egyre szagolgasd!
Hajnalpír-formán magad is gyönyörűn kiviruljál!
Rózsika, nézd rózsám; rózsámat látva, kacagj rám!
Zengjél rózsámról, szebben, valamint csalogány szól!
Csókold meg százszor: szádhoz jól illik e bíbor!
Rózsa a festményen nem rózsá: az árnya csak éppen.
Rózsát bár festhetsz: éppen csak illata nem lesz.

Fordította: Szedő Dénes

EGYKOR BORTÓL RÉSZEGEN

(Dum caupona verterem)

1

Egykor bortól részegen a csárdákat jártam,
s vendég voltam sokszor én Venus templomában,
bízón mentem, egyedül, díszes, szép ruhában,
s teli erszény dagadott szívemen vidáman.

2

A kegytemplom kapuját őrizetre fogták -
belépnem nem lehetett: törvények tiltották.
Bentről szép muzsika szólt, édes kis dalocskák:
tán szirének laknak itt, sokan így gondolták.

3

Mulattatott kedvesen a kapu szirénje:
nemes szűz volt és pici, de nagy volt szépsége,
szóltam hozzá s válaszolt, könnyed volt beszéde,
már nem állta utamat: beengedett végre.

4

Belépve a szent kapun mellé ültem menten,
s a szépséges szűzleány megkérdezett engem:
„Mi vonzott hozzánk ide, én szép, ifjú lelkem?”
„Ó, úrnöm, a társaság” - tüstént így feleltem.

5

„Mi az oka, mondd nekem, hogy ez utat járod?
Miféle szél kergetett, mily karmos és álnok?
mi vezérelt? végzeted? vagy az ifjúságod?”
Így szóltam: „A végzetem, bilincsbe vert, látod. ”

6

Kívül is meg belül is szívemig sebzetten,
- Venus nyila tette ezt - szinte így születtem:
lándzsát hordok régen én nem-gyógyult keblemben -
titkon jöttem s futva, hogy váltsatok meg engem.

7

Kérlek téged szüntelen, ó szép szűz, te áldott -
Venusunknak így jelentsd, hogy én itt mért járok.”
Esdő könnyörgésem megindult, megszánt ott,
s mindent, amit mondtam én, szószerint tolmácsolt.

8

„Minden titkok orvosa, Istennőm, Úrnőm, Te
édes és mindenható, Szerelem úrnője,
egy ifjú jött betegen: ne tagadd meg tőle,
meggyógyító írodát - adj néki belőle!”

9

Venus parancsot adott, hogy vár szobájában:
s megrendültem bizony ám, ahogy ott megláttam:
térdre hulltam csöndesen s így rebbent a szájam:
„Üdvözlég, szent Venusom, kire már úgy vágytam!”

10

„Ki vagy, ifjú, te, kinek oly szép a beszéded,
miért jöttél, válaszolj: s hogyan hívnak téged?
Te vagy talán az, akit Párisnak becéznek?
Kiről azt mondta a lány: hál benne a lélek!?”

11

„Engedd Venus, ó kegyes, hogy hozzád forduljak:
azt hiszem, nem ismered a jövőt s a multat.
Oly szánandó vagyok én; izmaim lazultak, -
de tudom, hogy könnyedén meggyógyíthat ujjad.”

12

„Jól van” - szólott - „jőjj tehát, te számunkra kedves!
Jobbunkon foglalj helyet, te szép, s illedelmes.
Ha te adsz dénárokat, s velük illőn csengesz:
tanácsot kapsz és szived örökre rendben lesz.”

13

„Színültig van” - szóltam én - „pénzzel az erszényem,
odaadom, Venusom, megkapod egészen,
hogyha boldoggá-tevő tanácsot adsz nékem,
szemedet is áldom én, míg nap lesz az égen.”

14

Kéz a kézben, szaporán odamentünk ketten,
hol igen sok szép leány állott egy seregben,
hasonló volt mindegyik bizony természetben
s rajtuk még a ruha is hasonlómód lebbent.

15

Ahogy mentünk közelebb: szemük csüngött rajtunk,
s üdvözlésünkkel tőlük ki ily szókat csaltunk:
„Üljetek csak le közénk, illik helyet adnunk!”
De Venus szólt: „Más amit mi tenni óhajtunk.”

16

Hogy magunkra hagyjanak, ezt jelezte csendben,
ottmaradtunk egyedül erődítményemben,
és koszorús nyoszolyán heverészve ketten, -
beszélgettünk, ő meg én finom, csiszolt nyelven.

17

És kibújt ruháiból a Szerelem anyja -
hogy testét, mely hófehér, nékem megmutassa.
Majd egy egész éjszakán öleltem magamba,
le is csillapult szívem dühöngő fájdalma.

18

És átmentünk azután fürödni a kertbe,
Jupiternek volt az a medence szentelve.
Megtisztított menten ám a víz hús permetje,
bágyadtságom messzetűnt, béke szállt szívemre.

19

Gyengévé tett módfelett a fürdővíz engem,
kínzó éhség állt belém, majdnem hogy fetrengtem,
Venust, bár már elhagyott, e szókkal illettem:
„Ha van kéznél élelem, adass nékem ennem.”

20

Libákat és foglyokat hoztak egyre-másra,
tyúkok, fácánok alatt roskadott a tálca,
süteményt is hoztak ám, majdnem véka számra,
nekiláttam mindnek én, szinte meg sem állva.

21

Vagy jó három hónapot Venus udvarában
töltöttem így, híresen, jókedvűn, vidáman,
mindaddig, míg némi pénz csörgött a tárcámban,
meggyógyultam végül is - mire régen vágytam.

22

Riasszon el titeket, ifjak, e beszédem,
hogyha Venus gyors nyila belétek fúr mélyen,
gondoljatok énreám ilyenkor serényen -
tőletek függ: nyögtök-e átkos bilincsében!

Fordította: Végh György

MELY CSALÓNAK NEVEZ ENGEM

(Lingua mendax et dolosa)

1

Mely csalónak nevez engem;
s hogy elhagytam, kit szerettem;
mely azt mondja: hűtlen vagyok;
szívem tüzet másért fogott:

2

hazug, csalárd az a nyelv ám,
ármányt s mérget is lehel rám:
méltó rá, hogy kitépessen
és lángok közt elégessen.

3

Isten tudja s más istenek:
ily dologban nem vétkezek -
más istenek s Isten tudja,
nem vétkezek ily dologban.

4

A múzsákra megesküszöm
s Jupiterre: aranyözön
ki volt egyszer - s aztán másszor
bika is volt a javából.

5

Esküszöm Phoebusra, Marsra,
ki mind a szerelem atyja,
és esküszöm Rád is, Ámor,
kinek rettegek nyilától,

6

esküszöm a nyilvesszőkre,
miket belém gyakran lősz be,
hogy megtartom esküvésem
ármány nélkül, szent hűségben.

7

Az eskümet meg is tartom,
meg is mondom, miért vajjon:
mert a lányok csapatában
ilyen szépet nem találtam.

8

Mint gyöngy aranyfoglatban,
úgy tündököl e csapatban;
hasa, combja, keble válla
mind oly szépen van formálva;

9

homlok és nyak, ajak és váll
szerelemnek étkül szolgál,
megszerettem a haját is,
a haja színaranyát is.

10

És míg nappá az éj nem lesz,
s munka helyett nem pihenhetsz,
és míg a víz tűzzé nem nő,
míg fa nélkül nem lesz erdő,

11

s míg tengeren hajók járnak,
s a parthusok lándzsát ráznak:
csillag leszel nékem, csillag -
s ha nem csalsz meg, én se csallak.

Fordította: Végh György

JÖSZTE, JÖSZTE, HA KÉRLEK

(Veni, veni, venias)

1

Jöszte, jöszte, ha kérlek,
mert meghalok Teérted!
Kiria, kirie,
gyere gyorsan, jer ide!

2

Csodaszép az orcája,
villog szeme bogara,
sűrű haja sátora,
ó, be ékes ő maga!

3

Rózsaszálnál pirosabb,
liliomnál hamvasabb,
mindenkinél formásabb,
büszkeségem csak te vagy!

Fordította: Kardos Tibor

MIDŐN AZ ÉGIEK

(A globo veteri)

1

Midőn az égiek
kigondolták a világ
- addig ködben lebegett
zűrzavar - arculatát,
a Mindenség rendjeit
a Természet bölcs feje,
s mindent, mi valaha lesz,
elképzelt már eleve.
S hogy a világgépezet
rugója felhúzatott,
elgondolván a szüzet;
annak mindjárt több jutott,
finomabb lett mindene:
ő kapta az alkotás
legfőbb báját és kecsét -
ékes lett így és csodás.

2

Benne a Természet
egész erejének
nagy teljessége ott ragyog -
s mert senki sem kapott
íly sok kegyet:
ő mindenki fölé
emeltetett.
S amit a Természet
lányok seregének
egyenként szűken adva mér -
neki a ledér

szép formák ajándékait
úgy szórta itt,
mint sötétet az éj.

3

A Természet azon
volt, hogy bájos legyen,
szebb, mint a liliom
és ránctól szennytelen
hó-homloka.
Szemének derűs tava
csillagfényekkel ragyog.
Szeretők szemében
mélyre van ő írva.
Piruló szemérem
s pajzanság gyógyírja:
mikor nevet,
szeme felett
- szárnyként - iker ív lobog.

4

A két fényforrás határán
mértékletes
megfontolásról hírt adván
milyen kecses
az orr domborulata! -
Kecses, csinos és okos.
Nem feltűnő vonala -
nem ugrik ki túlzottan,
azért ott van
s nem lapos.
Édes szavakkal csalogat,
s csókjaival -
és mérsékeltén duzzatag
ajkaival -
hús nektár-illat lebeg
szájában - ettől éled.
Elefántcsont-gyöngyszemek
fogai és, mint a hó,
oly ragyogó
fehérek.

5

A hószínek vetélkednek:
nyak és áll, orcák, keblek!
de nehogy ez az isteni
szín végül is fakó legyen:
a Természet mindezt igen-
igen bölcsen mérsékeli;

rózsát ad hozzá menten:
hogy nászuktól alkalmasabb
s jobb kapcsolat
teremjen.
Hogy elragad bájaival,
a Gráciák csokraival
ékessége, szép leányka!
Hogy az édes tévelygésnek
tápot adjon a Természet:
a népek ámulatára
elénk állott, szól hozzánk.
S feszíti már a Szerelem
is hirtelen
hálóját.

Fordította: Végh György

HOGY DIANA TISZTA SZÍN

(Dum Dianae vitrae)

1

Hogy Diana tiszta szín
kis lámpása fellobog
és fivére karmazsin
fényétől kigyullad ott;
zefír halk fuvallata
a felhőknek ostora:
mind ellebeg;
így oldja meg
a kebleknek láncait
s szívet cserél,
mely hordni kél
a szerelem súlyait.

2

Az esthajnali csillag
csendes álom
harmatából
a fáradt halandóknak
enyhítő nyugtatót ad.

3

Mily boldogító ellenméreg az álom,
csillapítja a gond-vihart, hogy semmi ne fájjon!
Megül lopva, csendesen, a lezárt pillákon,
a szerelem édessége sem több ám barátom!

4

Morpheus karjában
szellőtől vidáman
lengő búzamezőkre emlékszel,
hab susogására a fővényen, éjjel,
malomkerekek útott körforgására:
az álomnak szemed világa az ára.

5

Ha Venus csábjaait szedi elő:
ellankad nyomában az agyvelő.
Az álomtól el-elsötétlenek
a szempillák szép hajóján úszó szemek.
Hej, a szerelemből átcsúszni álomba remek,
de visszatérni a szerelemhez még kedvesebb!

6

A telt hasból pára száll, mely illatos,
s a fej három kamrájára harmatoz:
fátylasítja a szemet,
mely álmoktól lengeteg, -
füstjével megtölti a szempillákat,
hogy ne legyen a szem látóköre tágabb.
Így az állati erők, a többségnek amik
szolgainak tűnnek: a szemet megkötik.

7

Midőn a fa lombátorában
zeng a csalogány bánatában,
ott megpihenni jó nagyon,
de még ennél is jobb a pázsiton
szép szűzzel játszadoxva.
Ha szerte sokféle fűnek illata árad,
Ha ágyat terít a rózsza,
Venus bágyasztó üzelmei után
oly jó bemenni az álom kapuján:
ki fáradt,
kitárhatja magának.

8

Veszedelmes
kétségek közt elvesz
az ingadozó szerelmes,
mint hajó, ha nincsen horgonya,
bolyong ide-oda,
hányódván kétség, rémkép s remény közt tova.
Ilyen Venus szolgálata.

Fordította: Végh György

Ó, KEDVES MINDENSÉGEM

(O mi dilectissima)

1

Ó, kedves mindenségem,
derűs arcú szépségem,
forgasd sokszor s kegyesen
néked írott levelem.
Mandaliet! mandaliet
min geselle chomet niet!

2

Kicsoda e kis leány?
Tisztább bizony nincs talán,
fénylő arcán a fehér
a bíborral összefér.
Mandaliet! mandaliet
min geselle chomet niet!

3

Elárulja a szemed,
milyen nemes a szived,
a kebledben épp ezért
együtt van a tej s a vér.
Mandaliet! mandaliet
min geselle chomet niet!

4

Kicsoda e kisleány,
édes kedves kisleány?
meggyulladtam a tűzén,
hogy már alig élek én.
Mandaliet! mandaliet
min geselle chomet niet!

5

Keblem táján egy sereg
gyötrő sóhaj kesereg,
idézvén szépségedet
sebzi folyton szívemet.
Mandaliet! mandaliet
min geselle chomet niet!

6

Mint az arany napsugár
szemed mindig fényben áll,
s mint a villám az éjben:
lángja lobban merészen.
Mandaliet! mandaliet
min geselle chomet niet!

7

Adják minden istenek,
hogy mi gyötri eszemet:
szüzi kötelékinek
megoldója én legyek!
Mandaliet! mandaliet
min geselle chomet niet!

Fordította: Végh György

TRÓJA VESZTÉRŐL VALAMINT AENEASRÓL ÉS DIDÓRÓL *(Troie post excidium)*

1

Midőn Trója elveszett,
jó Aeneas herceget
üldözi ám a végzet -
de csak bolyong vidáman,
mert Dido országában
eléje ekként lépnek:
„Ha áldást hoz a vendég,
az Úrnő is szerencsét
jelent bizony a népnek.”

2

A bolygó trójaiakat
befogadják a tyr falak
és kikre annyi baj szakadt,
azoknak Dido roskatag,
pompás asztalokat rakat -
s Aeneas láttán
elámul - megfogja mosolygó szája,
göndörödő, hosszú szakállá,
és nyomban hugához siet,
és az ajka ily titkokat rebeg:

3

Ó, hugom,
nem tudom
ki lehet ez a herceg:
méltóság,
szívjóság
mind arcán gyülekeznek -
úgy vélem:
- milyen szégyen! -
hogymajd ő megkér engem:
így mondták,
jósolták
az álmok rég szivemben.

4

Kedélyben szív van és erő,
mintegy Ámornak mása ő!
Mennyit hányt a végzet őt:
hányszor volt Scylla karma közt!

5

Férjemet
- ó elhíheted -
sem neki tett
hűségkümet
nem érné csorba,
s emléke is
tisztá volna,
ha őhöz köthetném életem.
De előbb veszejtsen el istenem:
Jupiter dühe
s mennyköve,
s Karthágó
vad ormáról
taszítassam a mélybe -
semmint e várost
letegyem elébe.

6

Ezt válaszolta Anna:
a szerelem hatalma
ellen ne véts:
vedd nyakadba
mert ha nőjéül fogadna:
erénye néked is ragyog
s Karthágó gazdagodni fog.

7

Dido lángra gyúlt: remek
vágyának engedett,
s vadászat ürügye alatt,
mikor a zápor úgy szakadt,
barlangba csalva hercegét,
vele nappal aludni tért.

8

Kifejti háromszor is
az érveit hercegünk,
mindannyiszor Dido is
szembe-szembeszáll velük;
de ha érve bármilyen
meggyőző is s nem hazug:
becsapni a szerelem
csak néhány órára tud.

9

És így kettejük nászától elébb
kiderült a fellegárnyalta ég,
mert azokon, kik boldogok,
az egész világ mosolyog.

Fordította: Végh György

ÁMOR GAZDA MINDENEN

(Amor tenet omnia)

1

Ámor gazda mindenben,
kényúr ő a szíveken,
ott jár, hol más senki sem.
Mint a mézek méze, de
nála nincs epébb epe.
Ámor vak: szemérem híján tetszeleg,
Ámor langyos és hideg
s forró meleg,
Ámor bátor s rebbeteg,
hűség, hűtlenség néki egy.

2

Víg madárszó zengedez:
 rajta! most kell, most helyes,
 hogyha Amor párt keres.
 Amor ifjakat vezet,
 rabbá láncol szűzeket.
 Haj, öregség! hány baj, nyűg kísér, de hány!
 El veled! Theocleám,
 e drága lány,
 ő ül szívem trónusán;
 s vénségnél rosszabb sincs talán.

3

Ó, csak halvérű legény,
 az kíméljen, lány, szegény!
 Mert a halvérű legény
 egy-álmosság, jajgatás,
 s nem sujthat nagyobb csapás.
 Venus serkent örvendésre ifjakat,
 tiszta, méltó kapcsolat
 csak így fakad;
 s nem tudom, mi jobb akad,
 mint élni ily úrnő alatt.

4

Ámor erre-arra száll,
 őt is vágy ragadja már;
 lány, ifjú nyomába jár?
 jól cselekszik- ám kinek
 nem kerül pár, oly rideg
 sors jut annak, és olyan boldogtalan,
 éjten-éjen nyugtalan,
 s magányosan
 négy fal rabja untalan,
 s keservebb aligha van.

5

Ámor csöndes és heves,
 szókimondó és cseles,
 egyszer az, máskor meg ez.
 Mint a szélkakas, forog,
 engedékeny és konok,
 úrkodik hatalma révén fondorul,
 ágyban játszin meglapul,
 s míg éj borul
 föléje halk-látatlanul:
 ő, Amor is csapdába hull.

Fordította: Csorba Győző

JÖSZTE, JÖSZTE, SZERELMESEM

(Chume, chume, geselle min)

1

Jöszte, jöszte, szerelmesem,
téged kérlek énekem,
téged kérlek énekem,
jőjj, jőjj szerelmesem.

2

Édes rózsaszínű száj,
ápolj engem, csókba zárj,
ápolj engem, csókba zárj,
édes rózsaszínű száj.

Fordította: Weöres Sándor

PHOEBUS ARANY SZEKERÉN

Axe Phoebus aureo

1

Phoebus arany szekerén
az eget bejárja,
szétlövellve rózsafény
mindenik sugára.
Örvend, virul Cybele;
s kisleány kezébe
virágot ad Semele
Phoebus e kegyére;
s mit a szellő lágy lehe
támogat, felharsan
mind az erdő éneke
ezerféle hangban.
Philomena panasza
Tereust idézi;
maga bús dalait a
rigóéhoz fűzi.

2

Venus víg dala
buzgón harsan a
madarak kellemes
karénekében.
De mig Dione
gondokat old le,
ütöget uj sebet híve szívében.

3

Álmaimból fölver éneke engem,
s virrasztani sarkall szív szerelemben.
Cupidonak arany nyila szívemben,
lángjai mardosva gyötrik a mellem.

4

Könnyen-kapottat
kötve tűröm,
megtagadottat
vágyva üzöm
vasakarattal.
Rám ami hallgat,
elkerülöm,
megmakacsoltat
látnom öröm.
Hú vagyok ebben,
érte ha bukás, ha
üdvösség is várna.

5

Ki kedvel,
azt megvetem,
ki megvet,
azt kedvelem;
taszít, ami feladat,
vágyom inkább tilosat;
ami szabad, redves az,
kedves, ami nem szabad.

6

Félni való a
Dione szokása,
futni való a
leplezett fulánkja;
csalfa valója
cselt vet egyre-másra.
Szívbeli lánggal
emésztgeti hívét,
bünteti vággyal

itatva a szívét,
mely csupa gyásszal
elegy keserűség!
Innen a könny meg a sóhaj,
s áraszt el a búhaj.
Sápad a színem alatta,
merthogy a szív csupa csapda.

Fordította: Szedő Dénes

HAJ, KESERVEK!

(Eia dolor!)

1

Haj, keservek!
Most felejtlek,
s énekem zeng,
haldokló hattyú dala.
Csüggedten gyászolok,
megvetve száradok,
kiverten bágyadok.
Vágy tüzel benn
gyúlt szivemben
s tőle engem
meg nem ment többé soha
Rajna s Euphrates.
Üdvösség vagy kereszt
csak ő, egy lányka lesz.

2

Csúf irígység, sápatag,
Styxből napra szállt alak,
mondd, miért kuszálja vad
nyelved boldogságomat,
s ajtait, a tártakat
mért rekeszti már lakat,
elszakasztva
tőlem azt a
barna lányt,
őt, kiben nem
lelhet ember-
szem hiányt:
szűz virágot,
égnek áldott
harmatát,
drága kelyhet,
fűszereknek
korsaját?

3

Szép Heléna mása, már
végre Párisodhoz állj!
Tarka-réti rózsaszál,
harcba Venusszal ne szállj!
Véle, kit ha bú zilál,
gyilkosan húsodba váj,
perzsel, éget,
kínnal étet,
elveszi
régi híved,
mert az ílyet
kedveli.
Lám, rabodnak
meghajolnak
térdei.

4

Védj meg, halld jajom,
gyógyítsd nagy bajom,
ki összeégtem,
ne nézd a vétkem,
oldd kötelékem,
kettős lánc súlya nyom!
Tréfás-friss dalon
- bizton mondhatom -
örvend a Múzsá;
de Orpheuszt ha
könyörgi vissza
párjához: - bús nagyon!

5

Dolgok éke!
kéjben égve,
míg a fénye
vakít, s rámsüt napod,
gyúlt arcom felragyog,
lobogva lángolok:
már-már halott vagyok.
Hagyj, ne verjen
tőröd engem,
s az egekben
Jupiterrel trónolok.
Ily bölcs Plato se volt,
erős Sámson se volt,
dús Augustus se volt.

6

Orvosold sebem,
 add, hogy életem
 újulva éljem,
 s a láng ne érjen,
 mely úz, ha érzem,
 Venus mily féktelen!
 Köss kötést velem,
 játszi értelem,
 ó, szűz, te édes,
 sebemre tétess
 irt s meg ne méress
 a halál-mérlegen.

7

Tépi lelkem,
 tépi testem
 a kegyetlen
 szerelemnek ostora.
 Roppant félelmetes
 vagy, ó, aranymezes
 Venus, fáklyád heves
 lángja perzsel.
 Mért verekszel,
 mért sebez fel,
 vad dárdád, te mostoha?
 Tüzed pusztítva jár,
 bizony, jobb volna már
 élet helyett halál.

8

Lankadatlan lángolok,
 rabság izzó lánca fog,
 fáradatlan fáradok:
 höpölhessek már nagyot
 szerelméből s - várhatok:
 mégse, mégse lábadok.
 Köt Corinna,
 ő, e ritka
 földi lény.
 Pányva, zablá
 fog s akadva
 vág belém;
 ó, ha láncra
 vert, s a lánca
 rángva mar
 csöndesítse
 lángom is le
 nagyhamar!

Zúg, szédül fejem,
 szívem üszkösen,
 sérülve sajdul,
 reszketve jajdul
 ily szenvedély alatt.
 Ó, miért csigáz
 kín, szorongatás?
 Kíméld a könnyörgőt,
 már ne gyötörd őt,
 ki rács mögött nyög,
 s a könnye rég szakad.

Fordította: Csorba Győző

MÍG KOCSMÁBAN JÓL IDŐZÜNK

KEDVES ÉS KÍVÁNATOS

(Bacche, benevenies)

1

Kedves és kívánatos
 Bacchus, üdvözlégy, te!
 Hogy lelkünk, a bánatos,
 felvidulna végre.
 Ez a jóbor, tiszta jóbor,
 zamatos, csodás bor,
 talpig férfi lesz az ember
 tőle, büszke, bátor!

2

Ha ez öblös poharat
 jó borral megtöltik,
 leihatod magadat,
 le a sárga földig.
 Ez a jóbor, tiszta jóbor,
 zamatos, csodás bor,
 talpig férfi lesz az ember
 tőle, büszke, bátor!

3

Jeruzsálemből rabolt
ősi, szent edények,
miket babilonivá
dárídók tevének.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

4

Avatottan isznak-e
serlegből gazdái,
társai is, látod-e,
s minden jóbaráti.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

5

Férfiaknak keblibe
Bacchus belebújva,
lelküket egyszeribe
szerelemre gyűjtja.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

6

Sűrűn látogatva meg
az asszonyi népet,
aláveti testüket
ó, Venus, tenéked.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

7

Átjárván az ereket
forró zamatával,
perzselgeti szívüket
Venus parazsával.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

8

Csendesítvén csendesen
gondot és keservet,
tréfát szül meg örömet,
s kacagást, szerelmet.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamatos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

9

Asszonyoknak lelkit is
Bacchus csendesíti,
s férfiaknak kedvihez
gyorsan kényszeríti.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamatos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

10

Őket képtelen a víz
elhálásra bírni,
bezzeg Bacchusnak velük
könnyű ezt elérni!

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamatos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

11

Bacchus adván ihletet
vidám férfiaknak,
ékesszólást s egyaránt
bölcsséget adhat.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamatos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

12

Bacchus, dicső istenünk,
itt ülünk mi együtt,
s íme, adományodat,
vígan szürcsölgetjük.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamatos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

Tégedet dicsőítünk,
dallal, egyre többen,
s méltó is vagy erre te,
most s minden időkben.

Ez a jóbor, tiszta jóbor,
zamatos, csodás bor,
talpig férfi lesz az ember
tőle, büszke, bátor!

Fordította: Jékely Zoltán

TÉLVIZEKNEK IDEJÉN

(Hiemali tempore)

1

Télvizeknek idején,
hogy jég bőzlik a víz egén,
s hogy vad fagyok lehelnek -
csárdákban szoktak összejönni
Decius követői -
és barát barát mellett,
mikor erőre kapnak, játékokba fognak;
ki ruhában érkezett, még megcsupaszodhat -
kerüli a gazdagság, bőség
azt, akit mindig önként szolgál a szegénység.

2

Köszöntse-e, borisszák,
az enyhet adó csárdát
szörnyen kiszáradt torkunk?
Igyon, ki most vedelhet!
Szorgosan teljék minden serleg,
igyunk csak, ahogy szoktunk; -
legyen tele az asztal,
teljék be a sorsunk -
pár garasért, pohár borért
ruháinkat adjuk!
Ejhaj, kitűnik mindjárt,
kinek kedvez a sors, a szerencse inkább!

A helységet elhagyva
a Kaldeus fogadja
bajtársát be magához,
és vacogó állkapccsal
a csupasz nyög: jaj, jaj, jaj!
És hideglelése halálos.
Ó, jaj, te szerencsétlen,
a mártírok királyát
mért szidja szád énekében?
Mért hagytad ott a csárdát?
Hej, szabály ez, hagyomány:
mindannyian tönkremegyünk a nyomán.

Fordította: Végh György

BOR ÉS VÍZ VITÁJA *(De conflictu vini et aquae)*

1

Pőre és igaz beszéddel,
szűkre fogott rövidséggel,
részletezve mondom el:
ne vegyíts két ellentétet
összebékítésük végett,
őket különvenni kell.

2

Mikor az üres kehelybe
bort és vizet töltenek be:
keverednek, semmi más.
Ámde a két keveredő
együtt még nem dicsérhető:
ez csak összezavarás.

3

Mert a bor, ha vízbe téved,
Búsan mondja: „Ki mert téged
elegyíteni velem?
Pusztulj innét, lódulj, kotródj,
velem együtt ne tartózkodj
a kehelynek öbliben.

4

Szégyen nélkül és hitványan
oda folysz te, hol hiány van,
betöltöd a lyukakat
s a földön kell szétterülnöd,
porral, röggel elvegyülnöd,
míg latyakká nem dagad.

5

Veled dísztelen az asztal,
lelked senkit sem vigasztal,

.....
s bő beszéddel adomázott
s kit kacagás majd kirázott:
úgy elhallgat, mint a holt.

6

Téged inni sose tetszik,
aki ép volt, megbetegszik,
zavarod a beleket,
kotyog a has, szegény árva,
és a szél, a hasba zárva,
bűnhődésnek jólehet.

7

Mikor a has puffad, feszül,
előbb-utóbb alul-felül
sokféle szelet bocsájt
s míg így végre megkönnyebbül,
a lég mind kelletlenebbül
túri ezt az adományt.”

8

A víz ráfeleli nyomban:
„A te életed nyomorban,
hitványságban hempereg.
Mind, kik belőled vedelnek,
egészségük ellen kelnek
és sok bűnön csüggenek.

9

A nyelveket megbéklyózod,
s ki tőled kap bamba csókot,
tétovázva lépeget,
elveszed a józan eszét,
a szókat sem ismeri szét,
százat lát két mécs helyett.

10

Aki a te szerelmesed,
magagyilkos kéjbe esett,
Davus, Geta, Birria,
ilyeneknek vagy te édes,
bizony sose tisztességes
ily baráttal bírnia.

11

Rablógyilkos hitványságod
miatt nincsen szabadságod,
kurtakocsmá a tanyád,
míg én mindent végigöntök,
eláradva szétözönlök
felhőn át és földön át;
italt annak, kit szomj éget,
híveimnek egészséget
az én áramlásom ad.”

Fordította: Weöres Sándor

KI KOCKAVETÉSBEN

(Si quis deciorum)

1

Ki kockavetésben
szereztél hírt, nevet,
s Tekergők körében
múlatni örömed,
a bort meg ne vessed,
a kocsmát szeressed!

2

Bacchus lelke beömölve kényszerít,
borivásra adja minden a fejit;
s ő a gondok terheit
eloszlatja, s felderít.

3

Soha véget ne érjen e gyülekezetünk;
igyunk rogyásig, Kockában a hitünk,
hisz kezünkre szabva
Fortuna e pajzsa.

4

Gyakori nyüzsgésben légy szorgalmatos,
jártasd ujjad, népség, míg megtanulod,
hamisan mint vethetsz,
rajt, hogy nyeréskedhess.

5

Elúszván köpenyed,
tudhatod, nincs veled
Fortuna csatlósa,
a szeszélyes Kocka,
ha játszol merészen,
hogy tovább ihass ingyen.

6

A játéktudomány
hamisságot kíván.
A kárvallott kárán
nevet, aki társa
köpenyét lerántja,
hamis Kockát hányva.

7

Ne csodálkozzék az ílyes,
kit Kéj s Guba nyirt meg,
hogy vétkéért ő is ílyes
kíméletlen sorsot ért meg,
istennek dícséret.

8

Hogy folytassa
megkopasztva,
nyerő remény hajtja;
ámha aztán
inge kockán,
ki se segít rajta.

9

A kocsmába
csalás járja,
Kocka penderülve.
Szorgalmaztad?
óbégathatsz
lemeztelenülve:

10

„Jaj neked, Kocka, amit adsz,
csupa csalárdság, csapda az;
játsszód összecsődited
s vacogtatod szegényeket;
mivel a játékszenvedély
merő latorság, átok;
rabjául esve, engemet
a végromlásba rántott.

11

Fortuna jóindulata,
min eddig éltem, veszve.
Hátat mutatva a mostoha,
fordulván ellenemre.
A kocka-tál e völgyiben
áll most kígyó-fülelkel,
haja elől leng szélesen,
hátra kopasz, dísztelen.”

12

Huh, kiált vacogva a csupasz,
kinek a mellét gémberíti fagy,
pucér testét hidegség rázza, vad.
Bár ülne - ábrándozik -
nyárban némi nagy
bikkfa alatt.

13

A Kocka csak
gyötrelmet ad
hívének játék ürügyén,
kire a vad
hideg szakad
tomboló télnek idején.

14

Az izgatott
ujjak alatt
csalás lapul és ámitás;
innét fakad,
míg játszanak,
gyakor perpatvar, széthuzás.

15

Az ördög szokása:
a fürge, s a báva
játsszót is megtréfálja.
Ördögé a Kocka,
de gazságát osztja
az is, aki dobja.

16

Noha a Kockában
csalás, ámitás van
általánosságban,
ki-ki csak oly szerrel
kárhozzék azért el,
amíly hálót feszít fel.

17

A túl jámbor szívvel játszó
csodálatosképpen
- tanúm a minapi Ó-tor -
köntösét bár szője Clotho,
gyakran lesz mezítlen.

18

Játék során
gyakran kopár
némelyik hitsorsos;
ma én kiválva,
holnap ruhámra
ők vetik a sorsot.

19

Azt, hogy játszva,
csupasz hátra
csak zsákdarab jut,
a hogy vadászod
a halálod,
feledteti Bacchus.

20

Bókkal köszöntik a károst
s magasztalják a kocsmárost;
pénzmagról szót se ejtenek,
röpködnek szép szavak vegyest:

21

„Isten adjék kupa de vint!”
Képen csókoljuk aztán.
„Nem uszunk mink már uf den Rin,
csak Bacchus úr a gazdánk!”

22

S a serleg borral bugyborog.
Esőz a kanna musttal,
s aki imént még csak ivott,
nyaklótlan vedel mostan.

23

S Kocka követi az ivást,
pohárért megy a játszma;
s ki-sem vet ügyet Boreas
süvöltő haragjára.

Fordította: Szedő Dénes

MÍG KOCSMÁBAN JÓL IDŐZÜNK

(In taberna quando sumus)

1

Míg kocsmában jól időzünk
föld bajával nem törődünk,
kockát, kártyát kevergetünk,
ugyan nekiveselkedünk.
Mit csinálunk a kocsmában?
pénz nyit pincét általában,
ez kérdésünk magva éppen,
hallgassátok, elbeszélem.

2

Ím, ez játszik, ím az iszik,
amaz erkölcstelenkedik.
Aki játékban időzik,
annak olyik levetkőzik,
a másik jól felöltözik,
zsákja pénzzel töltekezik.
Senki sem fél itt haláltól,
Bacchust tétként vetni bátor,

3

azaz: borért melyik fizet?
Így iszik a diáksereg:
Egyszer dutyiban ülökért,

majd háromszor az élőkért,
négyyszer a hívó seregért,
ötször a halott hívekért,
hatszor könnyű némberekért,
hétszer szegénylegényekért,

4

nyolcszor bűnös barátokért,
kilencszer rossz csuhásokért,
tízszer a haragosokért,
tizenegyszer hajósokért,
tizenkétszer vezeklőkért,
tizenháromszor ölőkért,
császárért s pápáért végül
iszik bárki nyaklő nélkül.

5

Iszik pénzes, iszik dolgos,
iszik csuhás, iszik zsoldos,
iszik szolga, iszik dajka,
iszik tolvaj, iszik szajha,
iszik emez, iszik amaz,
iszik derék, iszik pimasz,
iszik szőke, iszik barna,
iszik tudós, iszik balga,

6

iszik szegény, iszik beteg,
iszik aggastyán és gyerek,
iszik főpap, iszik dékán,
iszik húgom, néném, bátyám,
iszik apám, iszik anyám,
iszik minden egyáltalán,
iszik száz és iszik ezer,
egész világ nyakal, vedel.

7

Bizony hatszáz pénz is kevés,
mikor jól megy a vedelés,
és a borban korlát nélkül
vígán minden összebékül.
Minket rágnak minden népek,
mért maradunk mind szegények,
aki ránk néz görbe szemmel,
nem is lehet igaz ember.

Fordította: Weöres Sándor